

Múzeumok Éjszakája látogatóvezető 2017. június 24.
Kövízig Székház Gyula,Városház u. 26.

LÉPCSŐHÁZ : Szeretettel köszöntjük látogatóinkat a Körös- vidéki Vízügyi Igazgatóság központi székházában.

A vízügyi igazgatóság mindig fontos feladatának tekintette a vízügyi múlt emlékeinek megőrzését, bemutatását, és működési területén több ilyen célú létesítményt is üzemeltet. Székházunk közhivatal és nem múzeum, de Gyula város egyik legszebb középülete, melynek belső terei is látványosak, ezért úgy gondoltuk, hogy a múzeumok éjszakáján,- most első alkalommal,- kinyitjuk a kapukat és lehetővé tesszük a legszebb terek megtekintését. Az épület közel két évszázados történetét pedig egy kisebb kiállításon részletesen bemutatjuk.

Röviden a múltból: Gyulán az 1801. évi nagy tűzvészt követően egységes, zömében földszintes, polgárházak épültek. Az emeletes házak egyikét, az épület balra lévő részét, Thezarovits Antal jómódú vaskereskedő és felesége, Fischer Terézia építtették, id. Czigler Antal uradalmi építész tervei alapján.. A sarokház bejárata a Megyeház utca felől volt.

A Thezarovits-ház maradandónak bizonyult, átépítések és bővítések után a városnak ma is nevezetes épülete. Az épületben az 1860-as évek elején bérlőként kezdte meg működését, egy magán leányiskola és egy takarékpénztár.

1861-ben nyitotta meg magán leányiskoláját az emeleten Budjács Andorné Mihalik Anna. Az intézmény 1906-ig működött.

A környék nagybirtokosa, báró Wenckheim László 1861-ben vetette fel egy megyei takarékpénztár létesítésének gondolatát, mely 1863. január 11-én meg is alakult. A Békés Megyei Takarékpénztári Egyesület első elnöke báró Wenckheim László, első igazgatója pedig Bodoki Károly volt.

A lépcsőház egyik legszebb díszje a csigalépcső, a szecessziós, szőlőindás kovácsoltvas korláttal, és a mennyezeti stukkódíszítéssel. Az aula másik ékessége a kerámia falikép, mely az igazgatóság megalakulásának 50. évfordulójára, 2003-ban készült. A domborművet Debreczeni Zsóka és Pelcz Zoltán keramikusok készítették. A női alakban megszemélyesített folyó élteti a településeket, a növény- és állatvilágot, de szeszélyes és pusztító is az ereje. A dombormű érdekessége, hogy eredeti aláírásokkal tartalmazza azoknak a vízimérnököknek a nevét, és a kubikosok alakját is, akik több mint másfél évszázaddal ezelőtt végzett folyószabályozási munkájukkal az ember számára lakhatóvá tették a Körösök vidékét. Közöttük van Huszár Mátyás, kamarai mérnök is, aki elsőként térképezte fel a Körösöket. Emlékére az igazgatóság 1993- ban a főbejárat mellett emléktáblát helyezett el, mely Paszt György és Kiss László György alkotása.

Az épület további történetét a kistanácsteremnél folytatjuk.

KISTANÁCSTEREM: A falon lévő festmény Székelyhidi Attila alkotása, Bodoki Károlyt ábrázolja, aki nemcsak takarékpénztári igazgató, de elsősorban a Körösök és a Berettyó szabályozásának kiemelkedő alakja volt. Nevéhez köthető az egész vízrendszerre kiterjedő, egységes szabályozási tervek elkészítése és megvalósításának irányítása. Családja Erdélyből települt erre a vidékre, és nemcsak ő, hanem apja, testvére és fia is vízimérnöki tevékenységet végeztek a Körösök vidékén. Bodoki Károly 1814- 1868-között élt, Gyulán van eltemetve, nevét Mezőberényben vízügyi múzeum, itt a városban pedig utca, zsilip, major, szökőkút is őrzi. Köztéri szobra- Széri-Varga Géza szobrász alkotása, 2012-ben társadalmi összefogással, közadakozásból létesült az épület előtti téren. A mellette lévő festmény a székházat ábrázolja, xy alkotása már a bővítés utáni ???? állapotban. A további fotókon vízügyi létesítmények láthatók.

Visszatérve az épület hasznosításának történetéhez: a Békésmegyei Takarékpénztári Egyesület kezdetben csak bérleményként használta, 1875-ben pedig megvásárolta a Thezarovits testvérektől az épületet. Ezt követően a külső megjelenést is átformáló, első jelentősebb átalakítás 1876-ban történt. A Takarékpénztár üzleti tevékenysége az 1900-as évek elejére már olyan jelentős mértékben

megnövekedett, hogy további irodahelyiségekre volt szükség. Anyagi megfontolásokból a Városház utcai bővítés mellett döntöttek és a régi szárnyat teljes egészében bérakásokká átalakították át.

A bővítés, - ez az épületrész amely most megtekinthető, - Szántay Lajos aradi építésmérnök tervei alapján és Pfaff Ferenc kivitelezésével valósult meg 1908-ban. Ekkor az egész épület arculatát az új szárny eklektikus, neoreneszánsz és szecessziós elemekkel díszített homlokzatához igazították. Az épület erkélyének kovácsoltvas mintázata (BTE) és a homlokzat díszítőelemei (kas) máig őrzik a megye első takarékpénztárának, a Békésmegyei Takarékpénztári Egyesületnek, e nagy múltú, 87 éven keresztül üzemelő pénzügyi intézetnek a nevét.

1939-től a Takarékpénztár székhelye bankfúzió következtében Békéscsabára került, a Gyulán működő intézete pedig ANYAINTÉZET elnevezést kapott. Az államosítás és a központosítás jegyében 1948. decemberben a pénzügyi intézetet az egykori székházból más épületbe költöztették. 1949-ben megkezdődött a Takarékpénztár felszámolása, 1950-ben pedig a Békésmegyei Takarékpénztári Egyesületet törölték a cégjegyzékből. Az államosítás kapcsán az épület 1952-ben a magyar állam tulajdonába került.

NAGYTANÁCSTEREM: Ebben a díszes teremben tartották egykoron a takarékpénztár közgyűléseit. Az épület történetének harmadik nagy fejezete a vízügyi szervezetekhez kötődik. 1948-ban a vízügyi szervezeteket is államosították, területi szervként létrehozták a vízgazdálkodási körzeteket. A Gyulai Vízgazdálkodási Körzet székhelyéül ezt az épületet jelölték ki. Két év múlva, az újabb átszervezéseket követően, itt működött a Békéscsabai Vízgazdálkodási Körzet és az Árvízvédelmi és Folyamszabályozási Hivatal is. Az egységes vízügyi szervezetek kialakításakor, 1953. október 1-én alakult meg a Gyulai Vízügyi Igazgatóság, melynek napjainkban is ez az épület a székháza, Körös-vidéki Vízügyi Igazgatóság néven.

Az épületet az igazgatóság a Megyeház utca vonalában az 1965-1972 közötti években, az akkori kor építészeti stílusában tovább bővítette. Az új szárny egy részében ma a környezetvédelmi hatóság működik. Az épület előtti szökőkutat, mely a város egyik legrégebbi szökőkútja, az igazgatóság dolgozói építették társadalmi munkában 1967-ben. A város a szökőkutat 2004-ben átépítette, ekkor kapta a Bodoki szökőkút nevet.

A Körösök völgyében a vízgazdálkodás megkülönböztetett figyelmet érdemel, itt a víztől és a vízhiánytól való fenyegetettség igen jelentős. A Körös-vidéki Vízügyi Igazgatóság immáron 64 éve ebben a központi székházban működik, és négy területi egységével, összesen **jelenleg 310 fő** munkatársával, 4100km² területen kezeli, üzemelteti, fenntartja és fejleszti az állami vízgazdálkodási létesítményeket.

Az igazgatóság nyugdíjas munkatársai hét évvel ezelőtt Bodoki Károly Vízügyi Múzeum Baráti Kör civil szervezetet alakítottak, melynek tagjai kutatási munkát végeztek az épület történetével kapcsolatban. Munkájuk eredményét, számos érdekes információt, levéltári dokumentumot, a székház történetét az általuk elkészített kiállítási táblákon részletesebben is megtekinthetik.

Köszönjük érdeklődésüket.

BKVMBK Vné-Csné